

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 24. června 2013 (25.06)
(OR. en)**

11492/13

**COHOM 134
COPS 251
PESC 775**

POZNÁMKA

Odesílatel: Rada

Datum: 24. června 2013

Č. předchozího
dokumentu: 11153/13 COHOM 125 COPS 240 PESC 728

Předmět: Obecné zásady pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv lesbickými, gay, bisexuálními, transgender a intersexuálními (LGBTI) osobami

---

Dne 24. června 2013 přijala Rada obecné zásady pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv lesbickými, gay, bisexuálními, transgender a intersexuálními (LGBTI) osobami ve znění připojeném k této poznámce.

OBECNÉ ZÁSADY PRO PROSAZOVÁNÍ A OCHRANU POŽÍVÁNÍ VEŠKERÝCH LIDSKÝCH PRÁV LESBICKÝMI, GAY, BISEXUÁLNÍMI, TRANSGENDER A INTERSEXUÁLNÍMI (LGBTI) OSOBAMI

I. Úvod

A. Důvod k přijetí opatření

1. Práva LGBTI osob jsou chráněna podle stávajícího mezinárodního práva v oblasti lidských práv, ačkoli jsou často nutná specifická opatření, aby se lesbickým, gay, bisexuálním, transgender a intersexuálním (LGBTI) osobám zajistilo plné požívání lidských práv. LGBTI osoby mají stejná práva jako všichni ostatní – nejsou pro ně vytvářena žádná nová lidská práva a neměla by jim být žádná práva upírána. EU zastává zásadu všeobecné platnosti lidských práv a znovu ujišťuje, že není možné odvolávat se na kulturní, tradiční nebo náboženské hodnoty, aby se ospravedlnila jakákoli forma diskriminace, včetně diskriminace zaměřené vůči LGBTI osobám¹.

2. EU je vážně znepokojena skutečností, že sexuální orientace a genderová identita jsou ve světě nadále využívány k ospravedlňování vážného porušování lidských práv. LGBTI osoby tvoří zranitelnou skupinu a nadále se stávají obětmi pronásledování, diskriminace, šikany a velmi špatného zacházení, k němuž často patří extrémní formy násilí včetně mučení a vraždění. Diskriminace vůči LGBTI osobám je často zakořeněna ve společenských normách a v pojetí rolí jednotlivých pohlaví, což utužuje nerovnosti mezi nimi. EU je zvláště znepokojena skutečností, že v některých zemích jsou sexuální vztahy mezi dospělými osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu kriminalizovány a podléhají trestu odnětí svobody nebo trestu smrti. V jiných zemích se vlády aktivně snaží omezit svobodu shromažďování, sdružování a projevu LGBTI osob.

---

¹ Viz rovněž odstavec 5 Vídeňské deklarace a Akčního programu přijaté na světové konferenci o lidských právech v roce 1993 (dokument OSN A/CONF.157/23): „I když je nutno zohledňovat význam národních a regionálních zvláštností a různého historického, kulturního a náboženského prostředí, je povinností států, bez ohledu na jejich politické, hospodářské a kulturní systémy, podporovat a chránit veškerá lidská práva a základní svobody.“

3. V mnoha zemích chybějí legislativní rámce chránící LGBTI osoby před diskriminací a trestnými činy motivovanými nenávisí a k diskriminaci LGBTI osob na základě skutečné nebo domnělé sexuální orientace nebo genderové identity dochází na celém světě, pokud usilují o přístup k zaměstnání, zdravotní péči nebo vzdělávání. Diskriminace může v důsledku toho vést rovněž k nárůstu chudoby LGBTI osob.

4. Ti, kteří usilují o prosazování lidských práv LGBTI osob, jsou obránci lidských práv a měli by být bráni v úvahu při monitorování situace obránců lidských práv ve třetích zemích. U účastníků dialogu je však nutné dbát na zvláštní citlivost otázek týkajících se LGBTI na jedné straně a na zranitelnost LGBTI osob na straně druhé. Pozitivní účinek bude mít pravděpodobně spíše vstřícný ale přesvědčivý přístup, než přístup zaměřený na veřejnost a konfrontaci. Důležitým nástrojem k určení nejlepší cesty kupředu budou mít v tomto směru v různých kontextech individuálně přizpůsobené přístupy a strategie jednotlivých zemí v oblasti lidských práv.

B. Předmět a oblast působnosti

5. Cílem EU je prosazovat a chránit všechna lidská práva LGBTI osob na základě stávajících mezinárodních právních standardů v této oblasti, včetně standardů stanovených Organizací spojených národů a Radou Evropy. EU se bude snažit aktivně prosazovat a chránit požívání těchto práv prostřednictvím různých nástrojů, které má k dispozici pro svoji vnější činnost, včetně finančních nástrojů od orgánů EU i od členských států.

6. Cílem těchto obecných zásad je poskytnout úředníkům orgánů EU a členských států EU pokyny, jichž by mohli na individuálním základě využívat v rámci vnější činnosti při kontaktech se třetími zeměmi a s mezinárodními organizacemi a s organizacemi občanské společnosti při prosazování a ochraně lidských práv LGBTI osob. Tyto nástroje umožní EU proaktivně prosazovat lidská práva LGBTI osob, lépe pochopit strukturální diskriminaci, s níž se mohou setkávat, bojovat proti ní a reagovat na porušování jejich lidských práv. Tak přispívají k dalšímu posilování a k podpoře politiky EU v oblasti lidských práv obecně.

7. Tento dokument vychází ze souboru nástrojů na prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv LGBTI osobami (2010). Zvláště důležité jsou obecné zásady týkající se trestu smrti; mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání; obránců lidských práv; prosazování a ochrany práv dítěte a násilí vůči ženám a dívkám a boje proti všem formám diskriminace žen a dívek.

8. EU si je jasně vědoma, že prosazování lidských práv na základě sexuální orientace a genderové identity může v mnoha oblastech na celém světě vést k citlivým diskusím. Na základě mezinárodních standardů a vlastního legislativního rámce je EU však odhodlána LGBTI osoby smysluplně a s respektem podporovat. Bude tak činit s ohledem na místní poměry, v nichž musí obránci lidských práv pokračovat ve svém boji.

C. Definice a právní rámec

9. LGBTI osoby mají stejná lidská práva jako všichni jednotlivci, včetně práva na nediskriminaci. Tato zásada je zakotvena v mnoha mezinárodních nástrojích, takže má širokou oblast uplatnění. Na celosvětové úrovni je výslovně zahrnuta do článků 2 a 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech^{2 3} a do článku 2 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech⁴ (viz **příloha 1**). Tento výklad podpořily různé orgány ustavené smlouvami OSN a zvláštní zpravodajové.

10. EU jednomyslně podpořila prohlášení Valného shromáždění Organizace spojených národů o lidských právech, sexuální orientaci a genderové identitě z prosince roku 2008⁵, kterou podpořilo 68 zemí z pěti kontinentů. V tomto prohlášení se potvrzuje zásada nediskriminace a odsuzují se v něm popravky, svévolné zatýkání nebo porušování lidských práv na základě sexuální orientace nebo genderové identity. EU rovněž podpořila společné prohlášení jménem 54 států, které bylo učiněno na zasedání Rady pro lidská práva v roce 2006, a společné prohlášení jménem 85 států ze zasedání z roku 2011. V roce 2011 přijala Rada OSN pro lidská práva rezoluci o lidských právech, sexuální orientaci a genderové identitě, kterou EU jednomyslně podpořila a v níž pověřila Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva vypracováním studie dokumentující diskriminační právní předpisy a praktiky a projevy násilí vůči jednotlivcům na základě jejich sexuální orientace a genderové identity. Zpráva rovněž nabízí stručný přehled platných mezinárodních standardů a závazků⁶.

---

² Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR), čl. 2 odst. 1: („Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje respektovat práva uznaná v tomto Paktu a zajistit tato práva všem jednotlivcům na svém území a podléhajícím jeho jurisdikci, bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.“)

³ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR), článek 26 („Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakékoli diskriminace. Zákon zakáže jakoukoli diskriminaci a zaručí všem osobám stejnou a účinnou ochranu proti diskriminaci z jakýchkoli důvodů, např. podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného přesvědčení, národnostního nebo sociálního původu, majetku a rodu.“).

⁴ Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (ICESCR), čl. 2 odst. 2 („Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují, že zaručí, že práva formulovaná v tomto Paktu budou se uskutečňovat bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního a sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení“).

⁵ Plné znění viz <http://www.droitsLGBTI2008.fr/documents/?mode=download&id=2>

⁶ http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41_English.pdf

11. V roce 2010 podpořily členské státy Rady Evropy, které jsou členskými státy EU, doporučení Výboru ministrů ohledně práv LGBTI, jehož součástí byl i souhrnný soubor opatření v zájmu prosazování lidských práv LGBTI osob v členských státech Rady Evropy⁷.

12. Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva⁸, zvláštní postupy OSN⁹, subjekty OSN v oblasti lidských práv zřízené smlouvami¹⁰ a Komisař Rady Evropy pro lidská práva¹¹ se ve své práci odvolávají na zásady z Yogyakarty o uplatňování mezinárodních lidských práv ve vztahu k sexuální orientaci a rovnosti pohlaví, což je nezávazný interpretační text vypracovaný v roce 2006 za účasti nezávislých odborníků.

13. V právních předpisech a politikách EU je stanovena rovnost a nediskriminace z důvodů sexuální orientace, a to v člancích 10 a 19 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a v článku 21 Listiny základních práv Evropské unie. Základní zásada EU o rovném zacházení chrání proti diskriminaci rovněž transgender osoby. To je zakotveno v přepracovaném znění směrnice EU (2006/54/ES) o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání, ve směrnici, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování (2004/113/ES) a, s výslovným odkazem na genderovou identitu a genderové projevy, ve směrnici EU o podmínkách přiznání azylu (2004/83/ES) a v souboru opatření EU týkajících se práv obětí (2011/0129).

---

⁷ Doporučení CM/Rec(2010)5 Výboru ministrů členským státům týkající se opatření boje proti diskriminaci na základě sexuální orientace nebo pohlavní identity, které bylo přijato bez hlasování dne 31. března 2010.

⁸ Viz např. zprávu vysoké komisařky OSN pro lidská práva „Diskriminační právní předpisy a praktiky a projevy násilí proti jednotlivcům na základě jejich sexuální orientace a genderové identity“, dokument OSN, A/HRC/19/41, ze dne 17. listopadu 2011.

⁹ Viz např. zprávu zvláštního zpravodaje Organizace spojených národů o mučení a jiném krutém, nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání, dokument OSN, A/HRC/22/53, ze dne 1. února 2013.

¹⁰ Viz např. Výbor pro hospodářská, sociální a kulturní práva, obecná připomínka č. 20 o nediskriminaci v oblasti hospodářských, sociálních a kulturních práv (čl. 2 odst. 2), dokument OSN, E/C 12/GC/20, ze dne 10. června 2009.

¹¹ Viz např. komisař Rady Evropy pro lidská práva Thomas Hammarberg, „Je čas uznat, že zásady lidských práv se vztahují i na sexuální orientaci a genderovou identitu.“, 14. května 2008, na: http://www.coe.int/t/commissioner/Viewpoints/080514_en.asp

Pracovní definice¹²

Akronym **LGBTI** označuje různorodou skupinu osob, které neodpovídají konvenčnímu nebo tradičnímu pojetí mužských a ženských genderových rolí. O LGBTI osobách se také někdy hovoří jako o „sexuálních, genderových a fyzických menšinách“.

Lesba je žena, již tělesně, citově a emocionálně trvale přitahují jiné ženy. Označení **gay** se často používá pro muže, jehož tělesně, citově a emocionálně trvale přitahují jiní muži, ačkoli se tento pojem může používat také pro označení jak gayů, tak i lesb. Pojem **bisexuální** označuje jedince, jehož tělesně, citově a emocionálně přitahují jak muži, tak i ženy. Pojmem **transgender** se označují lidé, jejichž genderová identita nebo genderové projevy se liší od pohlaví, jež jim bylo při narození určeno. Pojem **intersexuální** zahrnuje tělesné varianty kulturně vyvinutých standardů mužství a ženství, včetně variant na úrovni chromozomů, gonád a genitálií.

Pojem **sexuální orientace** se vztahuje na schopnost každého člověka prožívat emoční, citovou a sexuální přitažlivost k jedincům opačného nebo stejného pohlaví, anebo více pohlaví, a intimní a sexuální vztahy s nimi.

Pojem **genderová identita** se u každého člověka vztahuje na hluboce vnímanou a individuální zkušenost pohlaví, která může nebo nemusí odpovídat pohlaví určenému při narození.

¹² Viz pokyny Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky „Práce s nuceně vysídlenými LGBTI osobami“, 2011, s. 3: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=4e6073972>. Tyto definice nejsou právně závazné a nebyly formálně přijaty žádným mezivládním orgánem; jsou zde začleněny jako praktické vodítko pro úředníky orgánů EU a členských států EU, kteří se zabývají problematikou LGBTI osob. Viz rovněž pokyny Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky týkající se mezinárodní ochrany, č. 9: „Požadavky na status uprchlíka na základě sexuální orientace nebo genderové identity v kontextu čl. 1A odst. 2 Úmluvy o uprchlících z roku 1951 nebo protokolu k ní z roku 1967, který se týká statutu uprchlíků“, HCR/GIP/12/09 ze dne 23. října 2012, s.4.

II. Zásady praktického postupu

A. Prioritní oblasti činnosti

14. V zájmu účinného prosazování a ochrany lidských práv LGBTI osob by se EU prostřednictvím své vnější činnosti měla zaměřit na tyto oblasti:

1. Dekriminalizace a boj proti diskriminačním právním předpisům a politikám

15. I dnes jsou v asi 80 státech stále ještě kriminalizovány vztahy mezi dospělými osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu, přičemž v řadě zemí mohou být postihovány trestem smrti. Tato kriminalizace je v rozporu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv a porušuje lidská práva LGBTI osob, včetně práva na život, soukromí, svobodu, bezpečnost a zdraví, jakož i svobodu sdružování, shromažďování a projevu. Tyto základní svobody jsou omezovány rovněž legislativními iniciativami, které kriminalizují veřejné diskuse a projevy týkající se homosexuality, včetně zákazu „pochodů hrdosti“. Kriminalizace vztahů mezi dospělými osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu stávající předsudky upevňuje, zvyšuje stigmatizaci, ospravedlňuje diskriminaci a může vést k tomu, že LGBTI osoby jsou ještě více vystaveny porušování lidských práv a násilí, včetně brutality ze strany policie, jakož i případům mučení a dalším formám krutého, nelidského a ponižujícího zacházení s LGBTI osobami.

16. Právní opatření, jako jsou zákony postihující prostituci, zákony o obtěžování a zákaz nošení oblečení typického pro opačné pohlaví (tzv. „cross-dressing“), se mohou týkat i genderově nevyhraněných a transgender osob a zaměstnanci donucovacích orgánů jich mohou využívat ke stíhání transgender osob na základě jejich genderové identity nebo genderových projevů. Transgender osoby, v jejichž dokladech totožnosti není uvedeno jejich preferované pohlaví, mohou mít ztížený přístup ke spravedlnosti v případě, že byla porušena jejich práva.

17. EU by měla:

- a. aktivně odsuzovat diskriminační právní předpisy, politiky a praktiky, včetně kriminalizace vztahů mezi dospělými osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu nebo kriminalizace transgender identit, zejména v případě uplatňování trestu smrti, mučení nebo špatného zacházení.;
- b. aktivně se stavět rovněž proti jinému omezování přístupu k lidským právům, zejména proti legislativním iniciativám omezujícím právo na svobodu projevu, sdružování a shromažďování;
- c. usilovat o dosažení dekriminace vztahů mezi dospělými osobami stejného pohlaví a dospělými transgender osobami na základě vzájemného souhlasu a o zrušení diskriminačních praktik vůči všem osobám, včetně LGBTI osob.

18. Opatření EU v této oblasti by se měla řídit těmito pravidly:

- na individuálním základě pečlivě zvážit co nejlepší způsob účinného prosazování lidských práv LGBTI osob a odstraňování diskriminačních právních předpisů, politik a praktik;
- při práci se zaměřit na ty země, kde jsou vztahy mezi dospělými osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu, transgender identity nebo jejich obrana kriminalizovány, nebo kde jsou snahy o změnu stávající legislativy (jakýmkoli směrem), upozorňovat na tuto otázku a povzbuzovat státy k tomu, aby provedly legislativní změny v souladu s mezinárodním právem;
- klást zvláštní důraz na situace, kdy se uplatňuje trest smrti nebo kdy dochází k mučení a špatnému zacházení LGBTI osob, a odsoudit tyto praktiky v souladu s obecnými zásadami EU týkajícími se trestu smrti a obecnými zásadami EU týkajícími se mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání;
- konzultovat v dotčených zemích LGBTI komunitu a zohledňovat její názory, pokud jde o nejvhodnější způsoby akce a reakce.

2. Prosazování rovnosti žen a mužů a nediskriminace

19. Nejběžnějším problémem, s nímž se LGBTI osoby setkávají, je diskriminace z důvodů sexuální orientace nebo genderové identity. S diskriminačními právními předpisy, politikami a praktikami je možné se setkat na pracovišti a ve veřejné sféře, zejména pokud jde o přístup ke zdravotní péči a ke vzdělávání. Diskriminace může zahrnovat šikanu a další formy vyloučení. S diskriminací a nerovným zacházením se tyto lidé s velkou pravděpodobností setkávají také v zajišťovacích zařízeních.

20. Předpokladem účinného požívání mnoha lidských práv jsou náležitě doklady totožnosti. Transgender osoby, v jejichž dokladech totožnosti není uvedeno jejich preferované pohlaví, mohou být v důsledku toho v rukou jednotlivců a orgánů vystavovány svévolnému zacházení a diskriminaci. V některých zemích neexistují žádná ustanovení ohledně právního uznání preferovaného pohlaví. V jiných zemích mohou být požadavky na právní uznání pohlaví přemrštěné, například nutnost prokázat sterilitu nebo neplodnost, operativní změnu pohlaví, hormonální léčbu, diagnózu týkající se duševního zdraví nebo to, že příslušná osoba žila po určité časové období v preferovaném pohlaví (takzvaná „zkušenost reálného života“).

21. Tato nepřiměřená ustanovení nebo praktiky jsou v rozporu s právem na rovnost a nediskriminaci stanoveným v člancích 2 a 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a v článku 2 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

22. EU by měla odsoudit veškeré formy diskriminace, které jsou v rozporu s těmito základními zásadami.

23. Opatření EU v této oblasti by se měla řídit těmito pravidly:

- podporovat státy, aby prosazovaly rovnost a nediskriminaci při požívání všech lidských práv LGBTI osobami, mimo jiné i zavedením vnitrostátních právních předpisů a politik, včetně zvyšování informovanosti, prosazujících rovnost a nediskriminaci na pracovišti, ve zdravotnictví a v oblasti vzdělávání;
- určit situace, kdy by politická a finanční podpora vládních a nevládních iniciativ při prosazování nediskriminace a rovnosti představovala přidanou hodnotu této práce.

3. Boj proti násilí vyvolanému averzí vůči LGBTI osobám

24. EU je znepokojena zejména případy násilí vyvolaného averzí vůči LGBTI osobám, které podkopává nejzákladnější zásady v oblasti lidských práv. Toto násilí zahrnuje široké spektrum násilných činů včetně vraždy, znásilnění, bití, mučení, krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání a fyzických útoků na veřejnosti. I když se organizace v oblasti lidských práv projevy násilí stále častěji zabývají, stále ještě nejsou dostatečně často nahlašovány. V některých zemích ovzduší beztrestnosti umožňuje, aby násilnosti vůči LGBTI osobám zůstaly nepotrestány a aby se nevyšetřovaly. V zemích, kde jsou nadále kriminalizovány vztahy mezi dospělými osobami stejného pohlaví a dospělými transgender osobami na základě vzájemného souhlasu, nebo kde chybí legislativa výslovně chránící LGBTI osoby před diskriminací a násilím, se násilí vyvolané averzí vůči LGBTI osobám vyskytuje ve výrazně větší míře.

25. Převládá zejména transfobní násilí a zabíjení, uvážíme-li relativně malý podíl transgender osob, nízkou úroveň monitorování a informování o této trestné činnosti a strach z odvety.

26. Lesbické, bisexuální a transgender ženy jsou vzhledem k genderové nerovnosti a genderovým normám v rodinných strukturách obzvláště zranitelnými cíli zabíjení a znásilňování motivovaného předsudky. O praxi „nápravného znásilňování“ a „vražd ze cti“, jež se často odehrávají v soukromí a jejichž vykonavateli jsou členové rodiny, byli zmocněnci OSN pro zvláštní postupy a organizace na ochranu lidských práv informovány v mnoha zemích.

27. Cílem EU je přispět k boji proti jakékoli formě násilí vyvolaného averzí vůči LGBTI osobám.

28. Opatření EU v této oblasti by se měla řídit těmito pravidly:

- povzbuzovat státy, aby si všímaly násilí vyvolaného averzí vůči LGBTI osobám a rozvíjely ve spolupráci s občanskou společností právní a jiná opatření, s jejichž pomocí by bylo možné tomuto násilí předcházet, monitorovat je a účinně stíhat jeho pachatele;
- přispívat k boji proti jakýmkoli formám násilí vyvolaného averzí vůči LGBTI osobám prostřednictvím podpory občanské společnosti a vládních iniciativ zaměřených na: monitorování případů násilí, vzdělávání zaměstnanců donucovacích orgánů a úsilí zjednat pomoc a nápravu pro oběti tohoto násilí.

4. Podpora a ochrana obránců lidských práv

29. Všechny státy by měly respektovat práci obránců lidských práv, jak je uvedeno v mezinárodní deklaraci o právu a povinnosti jednotlivců, skupin a společenských orgánů prosazovat a chránit všeobecně uznávaná lidská práva a základní svobody (přijaté Valným shromážděním OSN v roce 1998). Mimořádně zranitelnou skupinou jsou nicméně obránci lidských práv (novináři, aktivisté, právníci, odboráři atd.), kteří usilují o prosazování a ochranu lidských práv LGBTI osob, stávají se často terčem pronásledování a jsou porušována jejich lidská práva. To se děje zejména v zemích, kde vlády zakazují veřejně hovořit o sexuální orientaci a omezují svobodu sdružování a svobodu projevu, pokud jde o tyto otázky.

30. Za účelem soudržnosti s pokrokem, jehož bylo dosaženo při provádění obecných zásad EU týkajících se obránců lidských práv, by se opatření EU v této oblasti měla řídit těmito pravidly:

- povzbuzovat třetí země k tomu, aby přijaly kulturu obecného respektování a uznávání práce obránců lidských práv, včetně práv LGBTI osob;
- upřednostnit práci EU v zemích, kde jsou málo respektováni obránci lidských práv obecně, a obránci lidských práv LGBTI osob obzvláště, zejména tam, kde měly legislativní změny a ukládání trestních sankcí negativní dopad na práci obránců lidských práv;
- reagovat na zjevné porušování práv obránců lidských práv ve třetích zemích s důrazem na postoj EU k této otázce a při provádění práce v souladu s obecnými zásadami EU týkajícími se obránců lidských práv.

B. Pracovní nástroje

31. Úředníci orgánů EU a členské státy EU mají v příslušných případech k dispozici různé nástroje a opatření a rovněž využívají stávajících nástrojů a obecných zásad:

Pokud jde o třetí země

1. Strategie jednotlivých zemí v oblasti lidských práv:

- řešení situace LGBTI osob ve strategiích jednotlivých zemí v oblasti lidských práv, přičemž by se braly na vědomí zejména případy porušování lidských práv LGBTI osob a strukturální diskriminace vůči nim; v různých zemích a regionech může být nutný diferencovaný přístup k těmto otázkám a k tomuto prioritnímu zaměření.

2. Monitorování lidských práv LGBTI osob:

- využívání analýzy / kontrolního seznamu v **příloze 2** za účelem sledování a monitorování situace týkající se lidských práv LGBTI osob v dotčené zemi s cílem rozpoznat pokrok nebo nezdary;
- udržování aktivních kontaktů s místními orgány, regionálními organizacemi i s místními a mezinárodními organizacemi občanské společnosti za účelem získávání informací, včetně informací o jednotlivých případech porušování lidských práv LGBTI osob.

3. Zprávy vedoucích misí EU:

- zahrnutí analýzy situace LGBTI osob a porušování lidských práv LGBTI osob a obránců lidských práv do pravidelných zpráv;
- stanovení a monitorování jednotlivých případů zjevného porušování lidských práv LGBTI osob;
- podrobná opatření (tj. demarše, předkládání této otázky v politickém dialogu, financování), která byla přijata nebo plánována v zájmu boje proti údajnému nebo dokázanému porušování těchto práv (veškerá opatření by se měla v jednotlivých případech provádět pouze tehdy, dá-li k tomu dotyčná osoba svolení);
- využívání cyklu podávání zpráv v rámci všeobecného pravidelného přezkumu a navazujících opatření v souvislosti s doporučeními určenými danému hodnocenému státu;

4. *Demarše a veřejná prohlášení:*

- navrhování a vydávání demarší a veřejných prohlášení týkajících se otázek LGBTI menšiny se zvláštním zaměřením na vysoce rizikové případy a situace;
- reakce na pozitivní vývoj při prosazování a ochraně plného požívání lidských práv LGBTI osob ve třetích zemích;
- veřejná podpora, případně včetně účasti na uplatňování svobody shromažďování a projevu (například veřejné akce, „pochody hrdosti“).

5. *Jednotlivé případy:*

- navržení konkrétních opatření, např. demarší, tehdy, kdy se ví o dobře doložených jednotlivých případech prokázaného porušování lidských práv LGBTI osob (opatření by se v jednotlivých případech měla stanovovat případ od případu a provádět pouze tehdy, dá-li k tomu dotyčná osoba informovaný souhlas, přičemž mohou být součástí obecné demarše nebo prohlášení).

6. *Soudní jednání a návštěvy vězení:*

- navštěvování soudních jednání a jejich pozorování v průběhu právních postupů týkajících se případů porušování lidských práv LGBTI osob při současné zvláštní pozornosti věnované vysoce rizikovým případům;
- kontakt se státním zástupcem, policejními orgány nebo zavedeným a nezávislým orgánem zprostředkovávajícím návštěvy s cílem požádat o povolení k návštěvě zajišťovacích zařízení, například v zájmu posouzení situace zadržovaných LGBTI osob.

7. *Politické dialogy:*

- poukazování na situaci v oblasti lidských práv LGBTI osob ve složkách politických dialogů zaměřených na lidská práva a ve specificky zaměřených dialozích (v dialozích o lidských právech, konzultacích, podvýborech a dialozích zaměřených na článek 8 dohody z Cotonou) se třetími zeměmi a regionálními organizacemi;
- poukazování na jednotlivé případy porušování lidských práv LGBTI osob, se souhlasem dotyčných osob;
- povzbuzování třetích zemí k tomu, aby iniciovaly legislativní změny v zájmu zajištění rovnosti LGBTI osob před zákonem;
- povzbuzování třetích zemí k tomu, aby podepsaly nebo ratifikovaly příslušné mezinárodní dohody, zejména Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, a stáhly veškeré příslušné výhrady k těmto nástrojům;
- povzbuzování třetích zemí k tomu, aby ustanovily nezávislé orgány pověřené monitorováním míst, kde se odpykává trest odnětí svobody, včetně ratifikací opčního protokolu k Úmluvě proti mučení (OPCAT);
- využívání cyklu podávání zpráv v rámci všeobecného pravidelného přezkumu a navazujících opatření v souvislosti s doporučeními určenými danému hodnocenému státu;
- povzbuzování třetích zemí k tomu, aby si vyžádaly zvláštní postupy OSN pro lidská práva k uskutečnění misí v daných zemích a tematických misí, přijaly jejich doporučení a uplatňovaly je;

- podpora těch třetích zemí, které jsou pro prosazování a ochranu lidských práv LGBTI osob, podněcování užší spolupráce na mnohostranných fórech a podněcování jejich úsilí jakožto příkladů na regionální úrovni;
- podněcování výměny informací o osvědčených postupech se třetími zeměmi, které jsou pro prosazování a ochranu lidských práv LGBTI osob, v zájmu zlepšování opatření EU a přispívání k těmto opatřením (za účelem zařazení do souhrnu osvědčených postupů a získaných poznatků).

8. *Podpora úsilí občanské společnosti:*

- sdělování politické podpory, je-li to považováno za vhodné a po konzultaci s občanskou společností;
- usnadnění informování o dostupném financování (např. prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva nebo prostřednictvím vhodných nástrojů členských států EU);
- poskytování informací o právních předpisech a postupech týkajících se LGBTI osob v EU;
- případně podpora zviditelnění místních organizací prosazujících lidská práva LGBTI osob, například prostřednictvím organizování diskusí a seminářů o důležitých otázkách se zapojením LGBTI mluvčích a hledisek, jakož i schvalováním kulturních akcí, konferencí a sociálních projektů;
- podněcování rozpravy o LGBTI otázkách mezi státními subjekty a občanskou společností poskytováním příležitostí k výměně;
- konzultace s organizacemi občanské společnosti, jak zohledňovat otázky týkající se LGBTI;
- podněcování organizací občanské společnosti v zájmu prosazování lidských práv LGBTI osob;
- podněcování organizací občanské společnosti k tomu, aby řádně dokumentovaly porušování lidských práv namířené vůči LGBTI osobám;
- podpora příslušného akademického výzkumu na pomoc rozvoje dialogu a osvětových akcí na vnitrostátní úrovni.

9. Mezinárodní mechanismy:

- podnět, aby se zvláštní zpravodajové OSN, zvláštní zástupci EU a obdobní zástupci Rady Evropy, OBSE a dalších regionálních orgánů v oblasti lidských práv při svých návštěvách setkávali s místními nevládními organizacemi, které se zabývají prosazováním a ochranou lidských práv LGBTI osob;
- podnět, aby se mezinárodní orgány dozoru během návštěv na místech, kde se odpykává trest odnětí svobody, speciálně zaměřovaly LGBTI osoby;
- podpora místních skupin při zařazování informací o situaci LGBTI osob do alternativních zpráv pro regionální mechanismy v oblasti lidských práv a pro orgány OSN;
- zařazení těchto informací do podkladů, které budou využívány v rámci mechanismu všeobecného pravidelného přezkumu v Radě OSN pro lidská práva.

10. Návštěvy misí EU a členských států:

- zařazení informací o situaci LGBTI osob do informačních materiálů pro návštěvy misí EU a členských států a podpora při upozorňování jejich místních protějšků na tyto otázky a při setkávání s obránci lidských práv, kteří se zabývají prosazováním a ochranou lidských práv LGBTI osob;

32. při těchto činnostech by měla být věnována zvláštní pozornost: vysoce rizikovým případům včetně trestního postihu, trestu smrti, mučení nebo jiného špatného zacházení; případům údajného a prokázaného násilí vůči obráncům lidských práv LGBTI osob; a osvědčeným postupům pro dosažení změny politiky a právních předpisů a odstranění strukturálních omezení včetně diskriminačních právních předpisů a postupů, jakož i beztrestnosti porušování lidských práv LGBTI osob. A.

Pokud jde o mnohostranná fóra:

1. Organizace Spojených národů

- vyjádření nutnosti, aby se všechny země řídily Všeobecnou deklarací lidských práv (1948), v jejímž článku 1, jenž stanoví, že „všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovní co do důstojnosti a práv“, je zakotvena všeobecná platnost lidských práv, a aby tuto deklaraci dodržovaly;
- začlenění otázek týkajících se LGBTI menšiny do prohlášení a otázek při interaktivních dialozích v OSN, a zohlednit přitom skutečnost, že EU je hluboce znepokojena porušováním lidských práv a základních svobod z důvodu sexuální orientace či genderové identity obecně, a zejména odsouzení konkrétního porušování lidských práv, jako je uplatňování takto odůvodňovaného trestu smrti, mimosoudních, okamžitých či svévolných poprav, mučení a jiného krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestání, svévolného zatýkání nebo zadržování, jakož i práva na svobodu projevu, svobodu sdružování a shromažďování a zbavování hospodářských, sociálních a kulturních práv;
- podpora států při přijímání všech opatření, především legislativních či správních, nezbytných pro zajištění toho, aby sexuální orientace či genderová identita nemohly být za žádných okolností důvodem k trestním sankcím, především k popravám, zatýkání, věznění nebo pokutování, při zajišťování toho, aby se porušování lidských práv LGBTI osob vyšetřovalo a aby pachatelé byli hnáni k odpovědnosti a souzení, a rovněž při zajišťování odpovídající ochrany obránců lidských práv a při odstraňování překážek, které jim brání vykonávat jejich práci;

- zajištění přijetí vhodných a trvalých opatření navazujících na rezoluci Rady pro lidská práva 17/19, která je v současnosti jedinou přijatou rezolucí týkající se konkrétně LGBTI osob, jež uvádí do pohybu vůbec první mezivládní proces zaměřený na sexuální orientaci a genderovou identitu, který vyvrcholil v březnu roku 2012 panelem na zasedání Rady pro lidská práva; ve zprávě vysoké komisařky¹³ a na panelu bylo potvrzeno, že násilí vůči LGBTI osobám a jejich diskriminace přetrvávají, že je situace v tomto směru vážná a na vnitrostátní i mezinárodní úrovni se přiměřeným způsobem neřeší;
- případné ocenění pozornosti věnované těmto otázkám v rámci zvláštních postupů Rady pro lidská práva a orgánů ustavených Smlouvou a jejich podpora při dalším zohledňování otázek týkajících se porušování lidských práv na základě sexuální orientace nebo genderové identity v rámci jejich příslušného mandátu;
- případné zařazení otázek a doporučení týkajících se LGBTI menšiny do intervencí při všeobecném pravidelném přezkumu v Radě pro lidská práva v Ženevě.

2. OBSE

- případné zařazení problematiky LGBTI menšiny do vnitrostátních prohlášení a do otázek při interaktivních dialogích v OBSE;
- další aktivní úsilí o zařazení „sexuální orientace a genderové identity“ jako výslovně uznaných důvodů diskriminace do závazků OBSE nebo do rozhodnutí Rady ministrů;
- zařazení informací o zrušení trestu smrti, pokud jde o LGBTI osoby, do vnitrostátních prohlášení států v rámci „lidské dimenze“ OBSE, v souladu se závazkem členských států OBSE ohledně výměny informací o zrušení trestu smrti a jejich zpřístupňování veřejnosti (Kodaňský dokument) (opatření obsažené v obecných zásadách EU týkajících se trestu smrti).

---

¹³ A/HRC/19/41.

3. *Rada Evropy*

- případné zařazení problematiky LGBTI menšiny do vnitrostátních prohlášení a do otázek při interaktivních dialozích v Radě Evropy;
- přivítání pozitivního výsledku iniciativ Rady Evropy v této oblasti a přezkum provádění doporučení CM/Rec /2010) 5;
- případné odkazování na lidská práva LGBTI osob v nástrojích, které Rada Evropy vyvíjí na ochranu lidských práv, například v úmluvě o předcházení násilí páchanému na ženách a domácím násilí a boji proti němu;
- zohlednění toho, že Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) vyjádřila svůj záměr začlenit přezkum otázek týkajících se LGBTI do svého nového monitorovacího cyklu (2013);
- případné zohlednění činnosti komisaře pro lidská práva, jenž určil diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity jako jednu z prioritních tematických oblastí svého úřadu;
- případné zohlednění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení (CPT) ohledně zacházení s LGBTI osobami zbavenými svobody.

4. *Další mechanismy*

- povzbuzování jiných příslušných mezinárodních organizací k přijímání vhodných opatření, která by povzbudila státy k ratifikaci a dodržování důležitých mezinárodních norem a standardů týkajících se lidských práv LGBTI osob;
- případné zařazení problematiky lidských práv LGBTI menšiny do prohlášení a do otázek při interaktivních dialozích v rámci mezinárodních mechanismů;
- povzbuzování třetích zemí, aby si od různých mezinárodních organizací vyžádaly zvláštní postupy pro oblast lidských práv za účelem organizování misí v jednotlivých zemích a tematických misí a aby jejich doporučení přijímaly a uplatňovaly je;

- případné usilování o meziregionální spolupráci při organizování doprovodných akcí na podporu a ochranu lidských práv LGBTI osob, především formou diskuse o osvědčených postupech řešení problematiky LGBTI, věnování pozornosti doporučením přijatým nejrůznějšími mezinárodními organizacemi, v nichž jsou státy vyzývány k zohlednění těchto doporučení v zájmu zlepšení místní situace LGBTI osob v oblasti lidských práv;
- identifikace států s možným obdobným přístupem k posilování rovnosti LGBTI osob, pokud jde o požívání lidských práv, podněcování užší spolupráce na mnohostranných fórech a prosazování jejich úsilí jakožto příkladů na regionální úrovni;
- podpora Úřadu Vysoké komisařky OSN pro lidská práva, dalších subjektů OSN, Rady Evropy a místních kanceláří OBSE v jejich činnosti při řešení otázek lidských práv LGBTI osob;
- zapojení příslušníků občanské společnosti do doprovodných akcí, které se konají na mnohostranných fórech na podporu otázek souvisejících s lidskými právy LGBTI osob.

III. Obecná opatření

33. Pracovní skupina Rady pro lidská práva (COHOM) přezkoumá uplatňování těchto obecných zásad tři roky pro jejich přijetí a bude je v případě nutnosti aktualizovat. Uvedená pracovní skupina bude rovněž prosazovat další začleňování problematiky LGBTI menšiny do vnější činnosti EU a dohlížet na ně, bude tyto obecné zásady aktivně šířit a prosazovat jejich provádění členskými státy EU, Evropskou službou pro vnější činnost, misemi a operacemi EU v rámci SBOP a případně i zvláštními zástupci EU, Evropskou komisí a Evropským parlamentem;

34. Pracovní skupina pro lidská práva sestaví souhrn osvědčených postupů a poznatků získaných v rámci činnosti EU při prosazování a ochraně plného požívání lidských práv LGBTI osobami v zájmu prosazování vzájemného učení a soudržnosti politik.

35. Informace o problematice LGBTI budou začleněny do příslušného odborného vzdělávání úředníků orgánů EU a členských států EU, misí EU v oblasti SBOP, diplomatů členských států EU a terénních pracovníků.

36. Zvláštní pozornost bude věnována genderovým hlediskům, tj. zohlednění skutečnosti, že značnou část skupiny LGBTI tvoří lesbické a bisexuální ženy, trans osoby, intersexuální osoby, jakož i genderově nevyhraněné osoby a že tyto osoby jsou zvláště zranitelným terčem násilí páchaného na základě pohlaví a sexuálního násilí. Při prosazování a ochraně lidských práv LGBTI osob hrají důležitou úlohu často rovněž ženské skupiny a organizace občanské společnosti, zejména v zemích, kde nejsou povoleny LGBTI organizace.

Mezinárodní a regionální právní nástroje, deklaráce, prohlášení a další příslušné dokumenty v zájmu prosazování a ochrany lidských práv LGBTI osob

Mezinárodní právní nástroje:

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, 1966
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, 1966
- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 1965
- Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, 1984
- Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen, 1979
- Úmluva o právech dítěte, 1989
(Článek 2)
- Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 111, 1958

Regionální právní nástroje:

Evropa

- Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, 1953
- Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU), 2010
- Charta základních práv Evropské unie, 2000

Sekundární právo EU: směrnice Rady 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, 2004/113/ES, 2006/54/ES, 2004/83/ES, 2011/0129 (soubor opatření týkajících se práv obětí), směrnice 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV

Deklarace

- Všeobecná deklaráce lidských práv, 1948
- Deklarace OSN o právu a povinnosti jednotlivců, skupin a společenských orgánů prosazovat a chránit všeobecně uznávaná lidská práva a základní svobody, 1999

Další regionální dokumenty

- Standardy Rady Evropy „Boj proti diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity“, 2011
- Doporučení Rady Evropy, které se týká opatření k boji proti diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity, 2010
- Usnesení Organizace amerických států „Lidská práva, sexuální orientace a genderová identita“, 2008
- Usnesení Organizace amerických států „Lidská práva, sexuální orientace a genderová identita v zemích Ameriky“, 2009

Prohlášení a rezoluce

- Společné prohlášení Rady OSN pro lidská práva o sexuální orientaci, genderové identitě a lidských právech, prosinec 2006
- Prohlášení Valného shromáždění Organizace spojených národů o lidských právech, sexuální orientaci a genderové identitě, 2008
- Společné prohlášení Rady OSN pro lidská práva „Skoncovat s násilnými činy a souvisejícím porušováním lidských práv na základě sexuální orientace a genderové identity“, březen roku 2011
- Rezoluce Rady pro lidská práva „Lidská práva, sexuální orientace a genderová identita“, (HRC/17/L.9/Rev.1)
- Zpráva vysoké komisařky OSN pro lidská práva – studie dokumentující diskriminační právní předpisy a praktiky a projevy násilí proti jednotlivcům na základě jejich sexuální orientace a genderové identity¹⁴, 2011

---

¹⁴ http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41_English.pdf.

Další příslušné dokumenty

- zpráva ze světového kongresu o lidských právech, sexuální orientaci a o genderové identitě, 2009
- Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovní, sexuální orientace a genderová identita v mezinárodním právu v oblasti lidských práv, (Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva), 2012
- Pokyny Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky týkající se mezinárodní ochrany, č. 9: „Požadavky na status uprchlíka na základě sexuální orientace nebo genderové identity v kontextu čl. 1A odst. 2 Úmluvy o uprchlících z roku 1951 nebo protokolu k ní z roku 1967, který se týká statutu uprchlíků“, dne 23. října 2012
- Přehled Agentury pro lidská práva ohledně situace LGBT osob v Evropě, květen roku 2013
- Výbor Rady Evropy pro rovnost a nediskriminaci: „Řešení diskriminace z důvodů sexuální orientace a genderové identity“, revidované memorandum, 15. března 2013
- Zásady z Yogykarty o uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv ve vztahu k sexuální orientaci a genderové identitě, 2006

Body pro analýzu/kontrolní seznam týkající se situace v oblasti lidských práv LGBTI osob

Oblast lidských práv	Ukazatele	Zdroje informací
1. Právo na život		
1.1. Postihují se sexuální vztahy mezi osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu trestem smrti?	Stanoví právo trest smrti za dobrovolné sexuální vztahy mezi osobami stejného pohlaví? Jsou tyto právní předpisy uplatňovány (policejní vyšetřování nebo odsuzující rozsudek soudu)?	Trestní řád; zprávy v novinách; statistiky trestné činnosti; nevládní organizace, blogy a webové stránky.
1.2 Bývají LGBTI osoby mimosoudně zabíjeny na základě jejich sexuální orientace nebo genderové identity?	Existují důvěryhodné zprávy o zabíjení LGBTI osob policisty nebo za účasti policie či příslušníků jiných bezpečnostních složek, nebo zprávy o tom, že by bylo těmto osobám zabitím vyhrožováno? Jsou tyto případy vyšetřovány a trestně stíhány?	Zprávy zvláštních zpravodajů OSN nebo jiných zástupců mezinárodních organizací, svědectví; zprávy v novinách; nevládní organizace, blogy a webové stránky.
2. Právo nebýt mučen ani vystavován krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení		

<p>2.1 Jsou LGBTI osoby systematicky a diskriminačním způsobem vystavovány mučení nebo zneužívání ze strany policie nebo jiných bezpečnostních sil?</p>	<p>Existují důvěryhodné zprávy o mučení nebo zneužívání LGBTI osob policií nebo jinými bezpečnostními složkami v průběhu vyšetřování nebo vazby? Jsou tyto případy vyšetřovány a trestně stíhány?</p>	<p>Zprávy zvláštních zpravodajů OSN nebo jiných zástupců mezinárodních organizací, zprávy o mechanismech návštěv, jako jsou vnitrostátní preventivní mechanismy, Podvýbor pro předcházení mučení, Evropský výbor pro zabránění mučení a vnitrostátní orgány v oblasti lidských práv, svědectví; zprávy v novinách; nevládní organizace, blogy a webové stránky.</p>
<p>2.2 Poskytují policie a příslušníci jiných bezpečnostních složek LGBTI osobám přiměřenou ochranu?</p>	<p>Jsou násilné trestné činy vůči LGBTI osobám vyšetřovány a trestně stíhány?</p>	<p>Zprávy o mechanismech návštěv, jako jsou vnitrostátní preventivní mechanismy, Podvýbor pro předcházení mučení, Evropský výbor pro zabránění mučení a vnitrostátní orgány v oblasti lidských práv, svědectví; zprávy v novinách; statistiky trestné činnosti; nevládní organizace, blogy a webové stránky.</p>
<p>2.3 Poskytují zadržující orgány odpovídající ochranu LGBTI osobám drženým ve vazbě?</p>	<p>Jsou v případě potřeby přijata nezbytná opatření na ochranu zadržených LGBTI osob před zneužíváním ze strany spoluvězňů? Děje se to s informovaným souhlasem dotčených osob?</p>	<p>Zprávy o mechanismech návštěv, jako jsou vnitrostátní preventivní mechanismy, Podvýbor pro předcházení mučení, Evropský výbor pro zabránění mučení a vnitrostátní orgány v oblasti lidských práv, svědectví; zprávy v novinách; statistiky trestné činnosti; nevládní organizace, blogy a webové stránky.</p>

<p>3.1 Dostává se LGBTI osobám před zákonem rovné a účinné ochrany před diskriminací?</p>	<p>Diskriminují právní předpisy na základě sexuální orientace nebo genderové identity? Vztahují se antidiskriminační právní předpisy také na sexuální orientaci a genderovou identitu? Jsou tyto právní předpisy právním systémem uplatňovány (např. policejním a soudním systémem)?</p>	<p>Svědectví; antidiskriminační právní předpisy; právní řády obecně; právní sdružení; nevládní organizace, blogy a webové stránky.</p>
<p>4. Právo na rovnost a na nediskriminaci</p>		
<p>4.1 Postihuje trestní právo vztahy mezi osobami stejného pohlaví na základě vzájemného souhlasu nebo osoby s transgender identitou?</p>	<p>Zatýká policie pro podezření ze sexuálních vztahů mezi osobami stejného pohlaví? Jsou osoby za tyto vztahy souzeny a postihovány? Zatýká nebo pokutuje policie lidi na základě údajného nošení oblečení typického pro opačné pohlaví (cross-dressing) nebo jejich transgender identity?</p>	<p>Trestní řád; testimonies; svědectví; zprávy v novinách; statistiky trestné činnosti; nevládní organizace, blogy a webové stránky.</p>
<p>4.2 Je využíváno jiných právních předpisů týkajících se morálky nebo veřejného pořádku k postavení sexuálních vztahů s osobami stejného pohlaví mimo zákon?</p>	<p>Provádějí úřady zátahy na soukromých večírcích nebo brání lidem v hledání společníků na webových stránkách?</p>	<p>Trestní řád; svědectví; zprávy v novinách; nevládní organizace; skupiny LGBTI, sdružení právníků.</p>
<p>4.3 Dělají se v právních předpisech rozdíly mezi heterosexuální a homosexuální, pokud jde například o věkovou způsobilost pro pohlavní styk nebo o stanovení přijatelného chování v soukromí a na veřejnosti? Je dodržování této hranice vymáháno?</p>	<p>Dochází k vyšetřování nebo trestnímu stíhání? Jsou mladí lidé, kteří nedosahují hranice věkové způsobilosti pro pohlavní styk, za pohlavní styk s osobou stejného pohlaví postihováni v případech, kdy by za pohlavní styk s opačným pohlavím postihováni nebyli?</p>	<p>Trestní řád; testimonies; svědectví; zprávy o soudních případech v novinách a na webových stránkách; nevládní organizace; LGBTI skupiny.</p>

<p>4.4 Existují platné postupy pro uznávání identity transgender osob nebo intersexuálních osob v úředních dokladech?</p>	<p>Umožňují to právní nebo správní předpisy? Jsou tyto postupy dostupné, transparentní, rychlé a prosté nepatřičných požadavků v oblasti medicíny a v sociální oblasti? Zajišťují ochranu soukromí tím, že zakazují zveřejnění úředních záznamů o pohlaví dotyčné osoby v minulosti? Umožňují státním a nestátním subjektům, aby zákonným způsobem změnilly pohlaví v odkazech na zaměstnání, na potvrzeních apod.?</p>	<p>Oficiální registrační úřady; nevládní organizace, LGBTI skupiny.</p>
<p>4.5 Mohou transgender osoby nebo intersexuální osoby požívat všech práv náležejících jejich novému pohlaví?</p>	<p>Je s transgender osobou nebo s intersexuální osobou, která si nechala změnit pohlaví, zacházeno stejně jako s jakoukoli jinou osobou téhož pohlaví?</p>	<p>Právní sdružení; příslušné orgány</p>
<p>5. Právo sdružování</p>		
<p>5.1. Mohou LGBTI osoby zakládat sdružení, která zastupují jejich zájmy?</p>	<p>Zakazuje zákon tento typ sdružování? Pokud ne, jsou tato sdružení fakticky stavěna mimo zákon obtěžováním ze strany úřadů? Vyplývají z členství pro členy negativní důsledky? Jsou sdružení nucena zastírat své pravé poslání užíváním eufemismů?</p>	<p>Právní předpisy týkající se nevládních organizací/sdružení; existence webových stránek; zprávy nevládních organizací, LGBTI skupiny; odborové organizace.</p>

6. Svoboda shromažďování		
6.1 Mohou sdružení LGBTI organizovat veřejné a neveřejné akce, jako jsou pochody hrdosti, kulturní a společenské akce a konference	Chrání policie tyto akce, pokud se k nim veřejnost staví nepřátelsky? Je vyvíjen tlak na majitele nemovitostí, aby na akce LGBTI nepronajímali prostory? Právní předpisy týkající se shromažďování;	Právní předpisy týkající se shromažďování; zprávy v novinách; zprávy nevládních organizací; webové stránky místních skupin pro občanské svobody/LGBTI skupin.
7. Právo na informace a svoboda projevu		
7.1 Povoluje právní řád časopisy/webové stránky/rozhlasové a televizní pořady/filmy s problematikou LGBTI? Mohou být účinně provozovány?	Jsou časopisy volně v prodeji? Mohou rozhlasové a televizní pořady a filmy zachycovat situace ze života LGBTI? Je záměrem zpráv o menšině LGBTI poskytovat informace nebo podněcovat k nenávisti? Existuje oficiální tlak na distributory a provozovatele vysílání, aby nevytvářeli pozitivní obraz LGBTI osob?	Výskyt v novinových stáncích po celé zemi; zprávy v novinách a na webových stránkách; zprávy o stavu lidských práv a zprávy nevládních organizací LGBTI; rozhovory se skupinami v oblasti sdělovacích prostředků.
8. Právo na práci		
8.1. Trpí lidé diskriminací, pokud jde o právo na práci, z důvodů sexuální orientace nebo genderové identity?	Existuje právní ochrana před diskriminací na základě sexuální orientace nebo genderové identity? Je odhalení sexuální orientace důležitým prvkem / důležitou překážkou na pracovišti? Je dána platná výpověď, pokud je zjištěno, že se jedná o LGBTI osoby?	Svědectví; zprávy v novinách a na webových stránkách; LGBTI skupiny a blogy; odborové organizace.

9. Právo na zdravotní péči		
<p>9.1 Je LGBTI osobám zajištěn rovný přístup ke zdravotnickým zařízením z důvodů, které jsou pro ně podstatné?</p>	<p>Mají LGBTI osoby přístup k důvěrným a přiměřeným službám v oblasti zdravotnictví? Prošli poskytovatelé zdravotní péče odbornou přípravou, která jim umožňuje poskytovat LGBTI osobám nepředpojatou zdravotní péči? Jsou poskytovány vhodné informace o prevenci HIV/AIDS a sexuálně přenosných nemocí zaměřené na tyto osoby? Znemožňují nebo ztěžují nepříznivé trestněprávní předpisy LGBTI osobám přístup ke zdravotnickým zařízením? Jsou LGBTI osobám některé zdravotnické služby upírány, například péče o reprodukční zdraví v případě lesbických žen, dárcovství krve v případě homosexuálních a bisexuálních mužů?</p>	<p>LGBTI skupiny; sdružení pracovníků ve zdravotnictví; ministerstvo zdravotnictví.</p>

<p>9.2 Jsou dostupné služby pro změnu pohlaví?</p>	<p>Jsou v dané zemi dostupné psychologické, endokrinologické a chirurgické služby ke změně pohlaví, nebo je třeba uchýlit se do zahraničí? Jsou tyto služby dostupné bez diskriminujícího a ponižujícího zacházení, nezávisle na občanském, právním nebo jiném statusu nemedicínské povahy a na základě informovaného souhlasu dotyčné osoby? Omezují nebo odmítají systémy pojištění a zdravotní péče na základě diskriminace úhradu nákladů na tyto druhy léčby? Jsou informace o těchto službách všeobecně dostupné?</p>	<p>Ministerstvo zdravotnictví; sdružení lékařů a psychiatrů; sdružení pacientů; LGBTI skupiny.</p>
--	---	--

10. Práva dětí		
10.1 Jsou děti vystavovány diskriminaci v důsledku sexuální orientace nebo genderové identity?	Jsou děti diskriminovány na základě jejich vlastní sexuální orientace nebo genderové identity? Má sexuální orientace nebo genderová identita rodiče, který je LGBTI osobou, negativní vliv na postavení jeho dětí? Jsou k dispozici postupy umožňující nezletilým transgender osobám vyjadřovat svoji genderovou identitu a žít podle ní? Jsou děti podrobovány chirurgickým zákrokům, které nejsou z medicínského hlediska nezbytné, vykonávaným bez jejich informovaného souhlasu, nebo bez souhlasu jejich rodičů, ve snaze „napravit“ jejich pohlaví?	Antidiskriminační právní předpisy; zákony týkající se práv dětí; právní předpisy týkající se poručnictví, dědictví; právní sdružení; nevládní organizace zabývající se právy dětí a otázkami LGBTI.
11. Právo na vzdělávání		
11.1 Trpí LGBTI osoby diskriminací, pokud jde o právo na vzdělávání, z důvodů sexuální orientace nebo genderové identity?	Mají LGBTI osoby právo na vzdělávání v bezpečném prostředí, bez šikany, násilí, sociálního vyčlenění nebo dalších forem diskriminačního a ponižujícího zacházení vzhledem k sexuální orientaci nebo genderové identitě?	LGBTI skupiny; školské rady; svědectví, zprávy na webových stránkách, ministerstvo vzdělávání.